

કોષ્ટકાવલ્લિ તથા વંશાવલ્લિ

ગુજરાતી ત્રીજીથી છઠ્ઠા મોરણ સુધીના વિદ્યાર્થી-
ઓને ચાલનાં દેશી તથા ઇંગ્રેજ કોષ્ટકો અને
હિંદુ રામ તથા મુસલમાન બાદશાહોની
વંશાવળીઓ સાથે.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.
રાયળ વેલ્લુ ભવાનીરાંકર
વઢવાણ—કાઠિયાવાડ.

નડીઆદ.

સત્યસાગર પ્રેસ.

સંવત ૧૯૪૨ સન ૧૯૮૬ શાકે ૧૯૦૮

કિંમત રૂ. ૦-૧-૦

કોષકાવળી.

અપુર્ણાંક (અનન્દિ+પુર્ણ=પૂર્ણ+અંક=આંકડો)=પુરો આંકડો
નાદિ તે અંકલે અધુરો.

અપુર્ણાંક ચાર પ્રકારનાં છે. (૧) વિવિધ અપુર્ણાંક (૨) આશુ-
માળુના અપુર્ણાંક. (૩) અવધારી અપુર્ણાંક. [૪] દશાગ અપુર્ણાંક.

વિવિધ અપુર્ણાંક તેમ કે જેમાં એક વસ્તુના કેટલાક નિયમીત
ભાગ કરેલા હોય છે તે તે દરેક ભાગના વળી યોગ્ય કેટલાએક નિય-
મિત ભાગ કરેલા હોય છે એમ કેટલીક દહ સુધી હોય છે. જેમકે ૧ માળુનો
૪૦ મો ભાગ લઈએ તો ૧ શેર થાય. ૧ શેરનો આઠમો ભાગ લઈએ
તો નવરાંક થાય. ઈત્યાદી.

જુદા જુદા હેઠાણે વિવિધ પરિમાણના જુદા જુદા ભાગ મુકરર
કરેલા હોય છે જેમજરાતમાં ૪૦ રા. ભારનો એર. મુંગમના ૨૮ રા. ભારનો
શેર અને બમણા તથા દક્ષિણમાં ૮૦ રા. ભારનો શેર ગણાય છે. વળી
તોલના શેર કરતાં માપનો શેર જુદો હોય છે. તેમજ જુદા જુદા હેઠા-
ણનાં પિયાની કીમતમાં પણ કેર હોય છે મારે કોષ કે માળાનાં વિવિધ
અપુર્ણાંકના દિસાગ કરતાં પહેલાં તે હેઠાણે ચાલતા પરિમાણનાં મનર-
રેલા ભાગ તથા તેમના નામ અવશ્ય જાણવા જનક એ વિવિધ પરિમાણો
ચાર પ્રકારના છે (૧) અર્થદર્શક (૨) ભારદર્શક [૩] મહત્વ દર્શક (૪) કાળદર્શક.

(૧) પદાર્થોની કીમત દેખાડનારા પરિમાણુ અર્થદર્શક પરિમાણુ કહેવાય
છે. જેમકે રૂપિયા, આના, પાઇ.

(૨) વજન દેખાડનારાં પરિમાણો ભારદર્શક કહેવાય છે જેમકે આં-
ડી, મણ, શેર, ઈત્યાદી.

(૩) લંબાઈ, પોહોળાઈ બનાવનારાં પરિમાણો મહત્વ દર્શક પરિમા-
ણ કહેવાય છે જેમકે ગજ, તસુ, વેંત; આંગળ વગેરે.

(૪) વર્ષને બનાવનારાં પરિમાણોને કાળદર્શક કહે છે જેમકે દિવસ;
ઘડી, પૈરસ, ત્રિગેરે.

देशी कोष्टको.

(१) अर्थ दर्शक परिभाषा.

१ सरकारी अक्षरों नाण्यानुं कोष्टक

१॥ पाछ	१ अधिषो
३ पाछ	१ पैसा
२ पैसा	१ टण्डु (अरधो आनी)
३ पैसा	१ टंडा
४ पैसा	१ आनी
२ आनी	१ जे आनी
२ जेआनी	१ पावली
२ पावली	१ अधिषो
२ अधिषो	१ इपिआ
१५ इपिआ	१ गहोर

२ सरकारी हिसाबगां गणवानुं कोष्टक.

१२ पाछ	१ आनी
१६ आनी	१ इपिआ
३ वेपारीना हिसाब गणवानुं कोष्टक.	
१६ वीसवासी	१ अक्षम
१६ अक्षम	१ होड्डा
६१ होड्डा	१ आनी
१०० होड्डा	१ इपिआ

४ महाराष्ट्र देशगां हिसाब गणवानुं कोष्टक.

१०० रेस	१ पावली
४ पावली	१ इपिआ
५ नाण्य स'गंधी	१२२२२ कोष्टक.
४ आनी	१ पावली
८ आनी	०॥३ इपिआ
१६ आनी	१ इपिआ
१८२ पाछ	१ इपिआ
२४० आनी	१ गहोर
२८८० पाछ	१ गहोर
४ पैसा	१ आनी
८ पैसा	१ जे आनी

(२) भारदर्शक परिभाषा.

१ गुजराती तोलनुं कोष्टक.	
२॥३ भार	१ अधिषो
२ अधिषो	१ नवटांक (६ पैसा)
२ नवटांक	१ पाशेर
२ पाशेर	१ अधिशेर
२ अधिशेर	१ शेर
१० शेर	१ तोलुं
४ तोलुं	१ मणु
५ मणु	१ डायलो
७ मणु	१ नानी हारे
१२ मणु	१ माथी.

૧૬ માણ	૧ કમળી
૨૦ માણ	૧ ખાંડી
૨૧ માણ	૧ મોટો હારો
૨૪ માણ	૧ ભાર
૩૦ માણ	૧ ગાલ્વી
૩૨ માણ	૧ બેંગીયું
૪૦ માણ	૧ મૂડો
૨૩ તથા કપાસ તોળવાનું કોષ્ટક.	
૪૮ શેર	૧ ધડો
૫૦ ધડો	૧ ભાર
૨૪ માણ	૧ ભાર
૩ સોના રૂપાના તોલનું કોષ્ટક	
૬ ચોખાભાર	૧ રતી=ચણાહી
૩ રતી	૧ વાલ
૧૬ વાલ	૧ ગદિઆણો
૨ ગદિઆણા	૧ તોસો
૩૨ વાલ	૧ તોસો
૪ મહારાષ્ટ્રમાં સોનાના તોલનું કોષ્ટક.	
૮ રતી	૧ માસા
૧૨ માસા	૧ તોસો
૫ મોતીના હીરાના માણવાનું કોષ્ટક	
૧૬ બદામ	૧ દોડડો
૧૦૦ દોડડાનો	૧ ચપટકો
૧ ડાહા ટકા	૧ રતી
૨૪ રાી	૧ ટાક

(૩) મહત્વ દરીક પરિમાણો	
૧ લોહાવતી પ્રમાણ અંતર ભરનાવાનું કોષ્ટક.	
૮ આંગળા	૧ આંગળા
૪ આંગળા	૧ મુઠી
૩ મુઠી	૧ વેંત
૨ વેંત	૧ હાથ
૪ હાથ	૧ દંડ
૨૦૦૦ દંડ	૧ માવ
૪ માક	૧ બોજના
૨ લુગડા ભરવાનું કોષ્ટક.	
૨ આંગળા	૧ વેંત
૨૪ તરુ	૧ ગજ
૩ ગુજરાતી ચાંચ માપ.	
૩૪ દુધ ચા. હાથ	} ૧ કાંદી
૧૨૨૫ ચા. મુઠી	
૨૦ કાંદી	૧ વસા
૨૦ વસા	૧ વ.થો
૪ ગુજરાતી મન માપ	
૨૭ ધન મઠી	૧ ધનવેંત
૮ ધનવેંત	૧ ધન હાથ
૫ લાકડાં માપવાનું કોષ્ટક.	
૧૬ વીરવાસી	૧ વસા
૨૦ વસા	૧ ગજ
૬ લુગડાં ભરવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક બાબત.	
૧૨ તરુ ૧ છુટ (અર્થ ગજ)	

૨ ફૂટ ૧ ગજ
 ૧૧૧ગજ ૧ વાર (માડ)
 ૭ એરસ જમોન માપવાની રી-
 તનું બીજું કોષ્ટક.
 ૨૧ ખુંટ ૧ પડતલ
 ૨૦ પડતલ ૧ પડત
 ૨૦ પડત ૧ વીસ્વાસી
 ૨૦ વારાસી ૧ વસા
 ૨૦ વસા ૧ વીધું

(૪) કાળદર્શક પરિમાણો.

તખત માપવાનું કોષ્ટક.
 ૬૦ વીપળ ૧ પળ

૬૦ પળ ૧ ઘડી
 ૭૧ઘડી ૧ પહોર
 ૮ પહોર ૧ દિવસ
 ૭ દિવસ ૧ અઠવાડીયું
 ૧૫ દિવસ ૧ પખવાડીયું
 ૨ પખવાડીયું ૧ માસ
 ૧૨ માસ ૧ વરસ
 ૩૬૦ દિવસ ૧ વરસ
 ૩૫૪ દિવસ ૧ ચાંદ્રવર્ષ

અંગ્રેજી કોષ્ટકો.

(૧) અર્થ દર્શક.

૧ અંગ્રેજ પૈસા ચલાણી કોષ્ટક.
 ૪ કાર્ટીંગ ૧ પેની
 ૧૨ પેન્સ ૧ શીર્લીંગ
 ૨૦ શીર્લીંગ ૧ પાઉંડ
 ૨૧ શીર્લીંગ ૧ બીની
 ૫ શીર્લીંગ ૧ ક્રોન
 ૪૧૧શીર્લીંગ અથવા ૧૧ ડાલર
 ૪ શીર્લીંગ ૬ પેન્સ ૧ (રાણ)
 ૨ પરચુરણુ દિની
 ૧૬૦૦ બદામ ૧ રૂપિયા

૧૦૦ દોકડા ૧ રૂપિયા
 ૧૬ આના ૧ રૂપિયા
 ૧૯૨ પાર્ક ૧ રૂપિયા
 ૬૪ પેસા ૧ રૂપિયા
 ૪૦૦ રેમ ૧ રૂપિયા
 ૨ શીર્લીંગ ૧ રૂપિયા
 ૨૪ પેન્સ ૧ રૂપિયા
 ૪ પાવણાં ૧ રૂપિયા
 (૧) ભાર દર્શક પરિમાણો.
 અંગ્રેજ સાધારણ તોલ
 ૧૬ દ્રામ ૧ ઝાંસ

૧૬ ઔસ ૧ પાકુંડ
 ૨૮ પાકુંડ ૧ કવાટર
 ૪ કવાટર ૧ હંદ્રવેટ
 ૨૦ હંદ્રવેટ ૧ ટન
 ૨ અંગ્રેજી ઔપધ તોલવાનું
 ૨૦ ઐન ૧ સ્ક્રુપલ
 ૩ સ્ક્રુપલ ૧ દ્રામ
 ૮ દ્રામ ૧ ઔસ
 ૧૨ ઔસ ૧ પાકુંડ
 ૩ અંગ્રેજી ઔપધ તોલવાનું
 ૨૪ ઐન ૧ પેનીવેટ
 ૨૦ પેનીવેટ ૧ ઔસ
 ૧૨ ઔસ ૧ પાકુંડ
 ૩ મહત્વદર્શક પરીમાણો.
 ૧ અંગ્રેજી આંતર માપવાનું
 ૩ જવ ૧ ઈંચ
 ૧૨ ઈંચ ૧ ફુટ
 ૩ ફુટ ૧ યાર્ડ (વાર)
 ૫ યાર્ડ ૧ પોલ
 ૪૦ પોલ ૧ ફરલાંગ
 ૮ ફરલાંગ ૧ મૈલ
 ૩ મૈલ ૧ લીંગ
 ૫૨૮૦ ફુટ ૧ મૈલ
 ૨ હાલ અંગ્રેજી પરીમાણથી જ.
 ૧ મીન મપાય છે તે.
 ૧૦૮૬ યો. ફુટ ૧ ગુંઠા
 ૪૦ ગુંઠા ૧ એકર

૧૦૦૦ કડી (લીક) ૬૯ ફુટ = ૧ સાંકળ
 ૮૦ સાંકળ ૧ મૈલ
 ૧૦૦૦૦ યો. કડી ૧ યો. સાંકળ
 ૧૦ યો. સાંકળ ૧ એકર
 ૩ અંગ્રેજી જમીનની લંબાઈ
 ભરવાનું કોષ્ટક.
 ૧૬ આના } ૧ ગુંઠા
 ૩૩ ફુટ }
 ૪૦ ગુંઠા ૧ એકર
 ૨૪૫ એકર ૨૮૮ વીમાં
 ૪ અંગ્રેજી ચોરસ માપ.
 ૧૪૪ ચો. ઈ. ૧ ચો. ફુટ
 ૯ ચો. ફુટ ૧ ચો. યાર્ડ
 ૩૦૧ ચો. યાર્ડ ૧ ચો. પોલ
 ૪૦ પોલ ૧ રૂડ
 ૪ રૂડ ૧ એકર
 ૬૪૦ ચો. એકર ૧ ચો. મૈલ
 ૫ અંગ્રેજી મન માપ.
 ૧૭૨૮ મન ઈંચ ૧ મન ફુટ
 ૨૭ મન ફુટ ૧ મનવાર
 ૪૦-૫૦ મન ફુટ ૧ લાડ
 ૪ કાળદર્શક પરિમાણ.
 અંગ્રેજી વખત માપવાનું કોષ્ટક.
 ૬૦ સેકંડ ૧ મિનિટ
 ૬૦ મિનિટ ૧ અવર
 ૨૪ અવર ૧ દિવસરાત
 ૭ દિવસ ૧ આઠવાડીયું

૧૫ દિવસ ૧ પખવાડીયું
૨ પખવાડીયાં ૧ માસ
૧૨ માસ ૧ વરસ

૩૬૫ દિવસ ૧ વરસ
૮૭૬૬ અવર ૧ વરસ

અંગ્રેજી અને દેશી કોષ્ટકોનો અરસ પરસ સંબંધ.

અર્થ દર્શક.

(૨) ભારદર્શક.

અંગ્રેજી	અંગ્રેજી
૧ અરધો પૈસો	૦૧૧ ફાર્દીંગ
૧ પૈસો	૧૧૧ ફાર્દીંગ
૧ ટમ્બુ	૦૧૧ પેની
૧ આનો	૧૧૧ પેની
૧ બેઆની	૩ પેની
૧ પાવત્રી	૦૧૧ શીલીંગ
૦૧૧૩ પીઆ	૧ શીલીંગ
૧ ૩ પીઆ	૨ શીલીંગ
અંગ્રેજી	અંગ્રેજી
૧ ફાર્દીંગ	૨ પાઇ
૧ પેની	૮ પાઇ ૪ દોકડા
૧ શીલીંગ	૮ આના
૧ પૌંડ	૧૦ ૩ પિઆ
૧ ગીની	૧ ના ૩ પિઆ
૧ કૌન	૨૦ ૩ પિઆ
૧ ડાલર	૨૦ ૩ પિઆ

અંગ્રેજી	અંગ્રેજી
૧૮૦ ટ્રાયએન	૧ તોલા
૭૦૦૦ ટ્રાયએન	૧ એવ. પૌંડ
૧ ટન	૫૪ મણ
૧ ટ્રાય	૩૨ તોલા
૧ પૌંડ (એવ.)	૩૮૬૩.૭૦ ભાર
૩૬ પૌંડ (એવ.)	૩૬૫૩૫ શેર
૧ પૌંડ (એવ.)	૭૦ પૈસા ભાર
૧૦૦ ટ્રાયએન	૧ પૈસા ભાર
૬૨ ટ્રાયએન	૧ ટાંક (મોતી)
	તોલવાનો)
અંગ્રેજી	અંગ્રેજી
૧ તોલા	૧૮૦ એન. આ. પેની
મુખ્યનો શેર	૨૮ ૩ પિઆ ભારનો
સુરત	૩૦ ૩ પિઆ ભારનો
બંગાળ	૮૦ ૩ પિઆ ભારનો
૧ ૩ પિઆ ભાર	૧૫ પૈસા ભાર

(૩) મહત્વ દર્શક.

ગુજરાતી અંગ્રેજી.

૧ ગાઉ ૨૧ મૈત્ર

૧ કાઠી ૭૦ મૈત્ર

૧ તસુ ૧ હિંચ

૧ હાથ ૧૬૬ મૈત્ર

૧ દાથ ૬૬ હિંચ

૧ ચો. પંત ૬૬ હાથ

૧ ચો. ગજ ૪ ચો. ફુટ

૫૦૦ ચો. હાથ ૩૦ ચ. યાર્ડ

૧૦૦ " ૧ ચો. ગુહો =

(૪ પેસ = ૨૫૦૦ ચો. ઝીક

૧ ધનગજ ૮ ધનફુટ

૧ એકર ૧૬૦૦ ચો. દાથ

(અથવા ૧૦ ચો. સાંકળ

૪૮૪૦ ચો. વાર ૧ ચો. એકર

૨૮૮ વીધાં ૨૪૫ એકર.

(૪) કાળદર્શક.

ગુજરાતી અંગ્રેજી

૧ પળ ૨૪ સેકન્ડ

૧ ઘડી ૨૪ મિનિટ

૧ પહોર ૩ અવર

૧ રાત્રીદિવસ ૨૪ અવર

અંગ્રેજી ગુજરાતી

૧ સેકન્ડ ૨૫ વીપળ

૧ મિનિટ ૨૫ પળ

૧ અવર ૨૫ ઘડી

હિસાબ ગણવાની મુજબ

મતા સાર નાણાના ક-

દરેલા ભાગ.

૧૬ વીંગવાસી ૧ પાદમ

૧૬ પદમ ૧ દોકડો

૧૦૦ દોકડો ૧ દોકડો

૧૦૦ દોકડો ૧ રૂપિયા

૧ રૂપિયા ૧૬૦૦ પદમ

૧ આના ૧૬૦૦ વીંગવાસી

૧ આના ૧૦૦ પાદમ

૧૦૦ આના ૫૫ પદમ

૧૦૦ આના ૫૦ પદમ

૧ આના ૨૫ પદમ

૧ રૂપિયા ૧૬ આના

૧ આના ૧૬ ઊપઆના

૧ ઊપઆના ૬૫ પદમ

(૧૦૦ પાદ)

૧ આના ૧૨ પાદ

૧ પાદ ૧૬ ઊપપાદ

૧ પાદ ૮૫ પદમ ૧૧ વીરવાસી

૧ ઊપપાદ ૮૫ વીરવાસી ૧૧ ઊ-

(વીરવાસી)

સંખ્યા પરિમાણ.

એકમ હજાર

દશક દશહજાર

સતક લાખ

દશકાળ	મહાપદ્મ	૪ માહ	૪ એપ્રિલ	૩૬
કરોડ	શંકુ	૫ કાગળ	૫ મે	૩૧
દશકરોડ	જલદી	૬ ચૈત્ર	૬ જુન	૩૦
અગષ્ટ	આંત	૭ વૈશાખ	૭ જુલાઈ	૩૧
ખર્ચે	મધ્ય	૮ શ્રવણ	૮ અગષ્ટ	૩૧
નીખર્ચે	પ્રાર્થ	૯ અશાઢ	૯ સપ્ટેમ્બર	૩૦
બાર માસ અગ્રેષ્ઠ તા ગુજરાતી	હીંદી અગ્રેષ્ઠ.	૧૦ પ્રાગળ	૧૦ ઓક્ટોબર	૩૧
૧ કાર્તિક	૧ વન્યુઆરી	૧૧ ભાદરવો	૧૧ નવેમ્બર	૩૦
૨ માગશીર	૨ ફેબ્રુઆરી	૧૨ આસા	૧૨ ડિસેમ્બર	૩૧
૩ પાશ	૩ માર્ચ	૧૨	૧૨	૩૬૫

વંશાવલી.

આવડા વંશ.			સોલંકી વંશ.		
નામ.	ગાદી.મરણ રાજ્યકર્મ.		મળરાજ	૯૪૨	૯૯૭ ૫૫
જયખીખર	૬૯૬	૧૭૪૬ ૫૦	ચામુડ	૯૯૭	૧૦૧૦ ૧૩
વનરાજ	૭૪૬	૮૦૬ ૬૦	વલ્લભસેન	૧૦૧૦	૧૦૧૦ ૦
ચોમરાજ	૮૦૬	૮૪૨ ૩૬	દુલ્લભસેન	૧૦૦૦	૧૦૨૨ ૧૨
ખેમરાજ	૮૪૨	૮૬૬ ૨૪	બીમદેવ	૧૦૨૨	૧૦૭૨ ૫૦
ભૂવડ	૮૬૬	૮૯૫ ૨૯	કરણ	૧૦૭૨	૧૦૮૪ ૨૨
નિરસીહ	૮૯૫	૯૨૦ ૨૫	સિદ્ધરાજ	૧૦૯૪	૧૧૪૩ ૪૯
રતનાદત્ત	૯૨૦	૯૩૫ ૧૫	કુમારપાળ	૧૧૪૩	૧૧૭૪ ૩૧
સામનસીહ	૯૩૫	૯૪૨ ૭	આનંદપાળ	૧૧૭૪	૧૧૭૭ ૩
કુલ	૬૯૬ થી	૯૪૨-૨૪૬	બાળસુખરાજ	૧૧૭૭	૧૧૭૯ ૨
			બોબોબીમદેવ	૧૧૭૯	૧૨૪૨ ૬૩

બીજીવનપાળ ૧૨૪૨ ૧૨૪૪ ૨

કુલ ૯૪૨થી ૧૨૪૪ ૩૦૨
વાઘેલા વંશ.

વિશાળદેવ ૧૨૪૪ ૧૨૬૨ ૧૮
અબ્દુનદેવ ૧૨૬૨ ૧૨૭૫ ૧૩
સારંગદેવ ૧૨૭૫ ૧૨૭૯ ૪
કરણધેસો ૧૨૭૯ ૧૩૦૪ ૨૫

કુલ ૧૨૪૪થી ૧૩૦૪ ૬૦

ગીજની વંશ.

અક્ષતગીન ૯૬૨ ૯૭૭ ૧૫
સખતગીન ૯૭૭ ૯૯૭ ૨૦
સુલતાનમહમૂદ ૯૯૭ ૧૦૩૦ ૩૩
મસાઉદ ૧૦૩૦ ૧૦૪૦ ૧૦
મોહુદ ૧૦૪૦ ૧૦૪૯ ૯
અબ્દુલહુસેન ૧૦૪૯ ૧૦૫૧ ૨
અબ્દુલરસીદ ૧૦૫૧ ૧૦૫૧ ૦
સુલતાનફરકબાદ ૧૦૫૧ ૧૦૫૮ ૭
મખાલીમ ૧૦૫૮ ૧૦૮૯ ૩૧
મસાઉદખીજો ૧૦૮૯ ૧૧૧૪ ૨૫
અરસલાન ૧૧૧૪ ૧૧૧૮ ૪
બેહેરામ ૧૧૧૮ ૧૧૫૨ ૩૪
ખુશરૂ ૧૧૫૨ ૧૧૫૯ ૭
ખુશરૂમલેક ૧૧૫૯ ૧૧૮૬ ૨૭

કુલ ૯૬૨ ૧૧૮૬ ૨૨૪

ગોરી વંશ.

અલાઉદ્દીન ૧૧૫૨ ૧૧૫૬ ૪
સૈફુદ્દીનઆ- ૧૧૫૬ ૧૧૫૭ ૧
રામ
આસુદ્દીન ૧૧૫૭ ૧૨૦૨ ૪૧
શાહાબુદ્દીન ૧૨૦૨ ૧૨૦૬ ૪
મહમૂદ ૧૨૦૬ ૧૨૧૨ ૬

કુલ ૧૧૫૨થી ૧૨૧૨ ૬૦

ગુલામ વંશ.

ફત્તુદ્દીન ૧૨૦૬ ૧૨૧૦ ૪
આરામ ૧૨૧૦ ૧૨૧૦ ૦
અલ્તમસ ૧૨૧૦ ૧૨૩૫ ૨૫
રફનુદ્દીન ૧૨૩૫ ૧૨૩૬ ૧
રજાઆબેગમ ૧૨૩૬ ૧૨૩૯ ૩
બેહેરામ ૧૨૩૯ ૧૨૪૫ ૨
મસાઉદ ૧૨૪૫ ૧૨૪૬ ૫
નાસરુદ્દીન ૧૨૪૬ ૧૨૬૫ ૧૯
આસુદ્દીન ૧૨૬૫ ૧૨૮૭ ૨૨
ફેકુઆદ ૧૨૮૭ ૧૨૯૦ ૩

કુલ ૧૨૦૬થી ૧૨૯૦ ૮૪

ખીલજી વંશ.

જલાલુદ્દીન ૧૨૯૦ ૧૨૯૫ ૫
મખાલીમ ૧૨૯૫ ૧૨૯૫ ૦
અલ્લાઉદ્દીન ૧૨૯૫ ૧૩૧૫ ૨૦
ઝિમર ૧૩૧૫ ૧૩૧૬ ૧

મુખારક	૧૩૧૬	૧૩૨૦	૪
ખુશર	૧૩૨૦	૧૩૨૦	૦

કુલ ૧૩૨૦ થી ૧૩૨૦ ૩૦

તથાલખ વંશ:

ગ્યાસુદીન	૧૩૨૦	૧૩૨૫	૫
મહમૂદખાંડો	૧૩૨૫	૧૩૫૧	૨૬
ફીઝગુદીન	૧૩૫૧	૧૩૮૮	૩૭
ગ્યાસુદીન	૧૩૮૮	૧૩૮૯	૧
અબુઅકર	૧૩૮૯	૧૩૮૯	૦
નાસરુદીન	૧૩૮૯	૧૩૯૨	૩
સીકંદર	૧૩૯૨	૧૩૯૨	૦
મહમૂદ	૧૩૯૨	૧૪૧૨	૨૦
દોલતખાંન	૧૪૧૨	૧૪૧૪	૨

કુલ ૧૪૩ થી ૧૪૧૪ ૯૪

સંયત વંશ:

ખીજરખાં	૧૪૧૪	૧૪૨૧	૭
સંયતમુખારક	૧૪૨૧	૧૪૩૩	૧૨
સંયતમહમૂદ	૧૪૩૩	૧૪૪૩	૧૦
સંયતઆલમ	૧૪૪૩	૧૪૫૦	૭

કુલ ૧૪૧૪ થી ૧૪૫૦ ૩૬

લોદી વંશ:

બહિલોલખાંન	૧૪૫૦	૧૪૮૮	૩૮
સીકંદર	૧૪૮૮	૧૫૧૭	૨૯
ઈબ્રાહિમ	૧૫૧૭	૧૫૨૬	૯

કુલ ૧૪૫૦ થી ૧૫૨૬ ૭૬

મોગલ વંશ

ખાનર	૧૫૨૬	૧૫૩૦	૪
હુમાયુ	૧૫૩૦	૧૫૫૬	૨૬
અકબર	૧૫૫૬	૧૬૦૫	૪૯
જહાંગીર	૧૬૦૫	૧૬૨૭	૨૨
શાહજહાં	૧૬૨૭	૧૬૫૮	૩૧
ઝોરખાંજી	}	૧૬૫૮	૧૭૦૭ ૪૯
આલમગીર			
ખલાલુરશાહ	૧૭૦૭	૧૭૧૨	૫
જહાંગીરશાહ	૧૭૧૨	૧૭૧૩	૧
ફરોકશીર	૧૭૧૩	૧૭૧૯	૬
મહમૂદશાહ	૧૭૧૯	૧૭૪૮	૨૯
આલમશાહ	૧૭૪૮	૧૭૫૪	૬
આલમગીરખી	૧૭૫૪	૧૭૫૯	૫
શાહઆલમ	૧૭૫૯	૧૮૦૬	૪૭
અકબરખીખી	૧૮૦૬	૧૮૩૭	૩૧
મહમૂદખાં	}	૧૮૩૭	૧૮૫૭ ૨૦
હાદુરશાહ			

કુલ ૧૫૨૬ થી ૧૮૫૭ ૩૩૧

શુર વંશ:

શીરશાહ	૧૫૪૦	૧૫૪૫	૫
સલીમશાહ	૧૫૪૫	૧૫૫૩	૮
આદીલશાહ	૧૫૫૩	૧૫૫૬	૩

કુલ ૧૫૪૦ થી ૧૫૫૭ ૧૬

મુજશીવના સ્વર્ગના આદરશાહ.	મુજશીવના આદરશાહની ૧૫૭૩ ૧૫૨૬ ૧૩૦
મહમદશાહ ૧૪૦૩ ૧૪૦૭ ૪	શીરશીરશાહ ૧૫૨૬ ૧૫૨૬ ૦
મુજશીવના ૧૪૦૭ ૧૪૧૧ ૪	મહમદશાહની ૧૫૨૬ ૧૫૨૬ ૦
આદરશાહ ૧૪૧૧ ૧૪૪૧ ૩૦	બાદશાહ ૧૫૨૬ ૧૫૩૬ ૧૦
મહમદશાહની ૧૪૪૧ ૧૪૫૧ ૧૦	મહમદશાહની ૧૫૩૬ ૧૫૫૪ ૧૮
કુતુબશાહ ૧૪૫૧ ૧૪૫૮ ૮	આદરશાહની ૧૫૫૪ ૧૫૬૧ ૭
દાઉદશાહ ૧૪૫૮ ૧૪૫૮ ૦	મુજશીવનાની ૧૫૬૧ ૧૫૭૩ ૧૨
મહમદશાહની ૧૪૫૮ ૧૫૧૩ ૧૪	કુલ ૧૪૦૩ની ૧૫૭૩ ૧૭૦

પરચુરણ જાળવાજોગ દર્શીકત.

- ૧ શિર્ષીંગ અને કૈન રૂપાના શીક્રા છે. પૌંડ અને ગીની એ મોના નાણું છે આપણે આંદો એમને અસ્તરાયાં અને ધોડાગીની કહેછે.
- ૨ ડાલર એ રૂપેન દેશનું રા રૂપાઆની કિંમતનું નાણું છે.
- ૩ પેસા એ સામાન્ય નામ છે પરંતુ તે જુદે જુદે ઠેકાણે જુદાં જુદાં નામ છે. મધ્ય ગુજરાતમાં બરંધ, સુરત તરફ સવાકો, મુંબઈમાં દોદીયું, અને કાઠિયાવાડમાં કાવડીયું કહે છે. સુરતમાં પેસાની કિંમત ૧૧ દોડરો વાચ છે.
- ૪ દાલ ગુજરાતમાં કંપની રૂપાઆ સિવાય જુદે જુદે ઠેકાણે બીજાં પણ રૂપાનાં નાણાં ગ લે છે.
ભરૂચી રૂપિઆ ભરૂચ, ખેડા બગેરે સ્થળે ચાલે છે તે ૧૦૦ ભ-રૂચી=૨૪૩ કંપની રૂપિઆ
ખંભાતી રૂપિઆ ખંભાત, ખેડા બગેરે ઠેકાણે ચાલે છે.
૧૦૦ ખંભાતી=૮૬ કંપની રૂપિઆ
વડોદરાની આખાસાધ ગાયકવાડીમાં ચાલે છે તે સો આખાસાધ=૮૪ કંપની
- ૫ કાઠિયાવાડમાં દ્રારીનું ચલણ ચાલે છે
૧૦૦ કચ્છકેરી=૨૬૩ કંપની રૂપિઆ
૧૦૦ કાઠિયાવાડી જામસાધ=૨૮૩ કંપની.
- ૬ રૂપાના નાણાં પેઠે ગાંધીનાણું- પણ જુદા જુદા ભાગમાં જુદા જુદા ચાલે છે પરંતુ સાધારણ રીતે કંપની ચલણની નાણું દાલ

જાહુ વધરાય છે.

૭ રૂપાને સોનાના નાણાનો કોષ્ટકમાં મુકાળસો લખેલ છે પણ બ-
બર આવ પ્રમાણે તેની કીમત વખતે વખતે ફરે છે.

૮ બે આર્નક, પાવલી, અરધો ને રૂપિઆ એ બધા રૂપાના શીકા
છે પેનાતું જાહુ વચન પેન્સ છે.

૯ વિલાયતી સાધારણ તોલ એને અંગ્રેજીમાં “ એવાઈડુપાઈસ ”
વજન કહે છે.

૧૦ અંગ્રેજસોનારૂપાનાતોતુંકોષ્ટકએને વિલાયતમાં “ ટ્રેય ” વજન કહે છે.

૧૧ વિલાયતી આપધ તોલ એને અંગ્રેજીમાં “ એગોથેકરી ” કહે છે.

૧૨ કેટલીક વસ્તુઓ ગણતરીથી લેવાય છે કાગળ લેવામાં ૨૪ તાવ=૧
ધાવ અથવા દસ્તો અને ૨૦ ધાવ=૧ રીમ ગણાય છે. વહીઓ,
વાંસ વીંચેરેમાં ૨૦=૧ કોડી ગણાય છે. નાળીયાં, ઇંટા વીંચેરે
૧ હજારને ભાવે લેવાય છે. મોનાં, સ્ટીલ પેનો વગેરે ચીજ લે-
વામાં ૧૨ નંગતું ૧ ડઝન અને ૧૨ ડઝન=૧ ડ્રોસ ગણાય છે.

૧૩ બે ગામ વચ્ચેનું અંતર અટકળથી અમુક ગાઉ ગણાય છે. નવા
ગજમાં તસુ=૧ ઇંચ થાય છે.

૧૪ દર ત્રીજે વરસે ધણું કરીને અધીક માસ આવે છે અને તે વ-
રસમાં ૧૩ ચાંદ્ર માસ થાય છે.

૧૫ જે સન ૪ નો ભાળ્ય હોય તેમાં ફેબ્રુઆરીના ૨૬ દિવસ આ-
વે છે પરંતુ સૈકામાં જોમકે ૧૭૦૦, ૧૮૦૦, ૧૯૦૦ એમાં દિ-
વસ ૨૮ હોય છે જે સૈકે ૪ નો ભાળ્ય હોય જોમકે ૧૬૦૦
૧૨૦૦ વગેરે એમાં ફેબ્રુઆરીના ૨૬ દિવસ આવે છે.

૧૬ નાણાના ધણા શીકકાનો અરસપરસ સંમત થઈને વખતે બે
પ અને છતના પ્રમાણમાં ફેરફાર થાય છે.

હાલ ૧૧૧ શોર્ટીંગનો ૧ રૂપિયો થઈ ગયો છે.

૧૭ અટકળથી લોકોમાં ૧૧૧ કે ૨ મૈત્રનો ગાંડ મળાય છે. ગાંડ ક-
રતાં કોસ પણ મોટા હોય છે.

૧૮ એક ચોરસ ઈંચ જગાપર ૧ ઈંચ થર થાય એટલે વરસાદ પડે
તો ૧ ઈંચ વરસાદ પડ્યો એમ કહેવાયછે એટલા અવકાશના
૧૦૦ માં ભાગને ટાકડો કહે છે

ધડ' ઓરવાના હિસાબની સહેલી રીત.

જ્યારે ઉભના વસા આપ્યા હોય અને વસા મણે કેટલા ધડ' સેવા એમ માગ્યું હોય તો—વીધે જેટલા શેર ધડ' ઓરવાના હોય તેટલા શેરને ઉભના વસાએ ગુણવા, જે ગુણાકાર આવે તે વર્તી, વસાના આસ કહેલા હોય તેને અઢી ગણા કરી જે આવે તેને ભાગવા. ભાગાકાર આવે તેટલા રૂપીઆભાર જવાબ.

વસા ઉભ. આસ વિધાના. વીધે રૂપીઆભાર ધડ' તો વસામણે
દા. ૧ ૧૨ ૧૬ ૧૦

કેટલા. જવાબ ૩ રૂપીઆભાર

ધારના દિવસ જાણવાની રીત.

ધારની જે સંખ્યા કહે તેમાંથી એક બાદ કરી બાકીનાને સાતે ઘુળી તેમાં ૧ મેળવવે જે આવે તેટલા દિવસ વંચાળ.

જેમ ૮ સોમવારના કેટલા દિવસ.

$$૮-૧-૭ \times ૭ = ૪૯ + ૧ = ૫૦ \text{ જવાબ.}$$

શુ. શા. પત્ર.

મહાના લેખાની પરચુરણ રીત.

૧ જેટલા રૂપિયાનું જેટલા મણુ તેટલોજ બદામનું તેટલાજ રૂ-
પીઆભાર અને આના કલા હોય તે તેટલી નિશ્વાસી સમજવી ઉ-
દાહરણ ૫ = નું ૧૦ મણુ આ દાખલામાં પાંચ બદામને બે વિસ-
વાસીનું દસ રૂપીઆભાર એટલે પાશેર થયું.

૨ જેટલા આનાનું જેટલા મણુ તેટલીજ દમડી અથવા અઢીગણી
બદામનું તેટલાજ શેર. ઉદાહરણ જેમ ૧૦-આનાનું ૭ મણુ તે સાત
શેરની પાંચ દમડી અથવા ૧૨૫ બદામ દત્યાદિ.

૩ જેટલી બદામનું જેટલા રૂપીઆભાર તેટલાજ મણુના તેટલા
રૂપિયા એટલે જેટલા બદામ તેટલા સમજવા. ઉદાહરણ જેમ પાંચ
બદામનું નવટાંક અથવા પાંચ રૂપિઆભાર તે ૫ મણુના પાંચ રૂપી
આ આ બદામનું ૫ મણુ આને નિશ્વાસી કહી હોય તે તેટલા આ-

ના સમજવા.

૪ જેટલા રૂપિયાનું જેટલા મળુ તેટલાજ આનાનું મળુના અ-
ઢીગણા શેર. ઉદાહરણુ જેમ પાંચ રૂપિયાનું ૬ મળુ તો ૫ આનાનું
મળુના અઢીગણા પંદર શેર થયા. યુ. શા.

છાયા ભરીને કેટલો દિવસ ચડયો તે જાણવા વિશે.

આ વિશે પોતે અથવા ગમે તે માણસે તડકે ઉભા રહી પગની
પાટલી વને પોતાની છાયા કાંઈ નિશાના રાખેલી હોય ત્યાંસુધી ભ-
રતી અને જેટલી પગની પાટલીઓ થાય તેમાં છ ઉમેરવા અને છ
ઉમેર્યા પછી જે સરવાળો આવે તેણે કરીને એટલે તે પદે એકસો
એકવીસને ભાગવા, તેમાં જે ભાગાકાર આવે તેટલી ધડી અને બા-
કી એટલે શેષ રહે તેટલા પગ જાણવા પગ મધ્યાન પહેલાં તે ગ
જીતરી કરતા હોઇએ તો એમ જાણવું કે એટલી ધડી અને એટલા
પગ દીવસ ચડયો એમ જાણવું. અને આપણે જાણે પછી એ વાત
કરતા હોઇએ તો એમ જાણવું કે એટલી ધડી અને એટલા પગ
દિવસ બાકી છે એમ સમજવું. યુ. શા.

વ્યાજ વિશે.

૧ મહિને અમુક રૂપિયા વ્યાજ આપવાનું હોય તે તે પરથી મુજબ

દસ કાડવા હોય તો આપેલા રૂપિયાને ૧૬૦૦ ગુણી જે આવે તેને તેરીખના આનાએ ભાગવા. જે આવે તે જવાબ જેમ ૮ આનાની તેરીખે મહાને ૪ રૂ. વ્યાજ આવે તો મૂલ્ય શું જવાબ ૮૦૦ રૂ.

૨ મહિને અમુક દોકડા આવતા હોય ને મૂલ્ય કાઢવા હોય તો આપેલા દોકડાને ૧૬ ગુણી તેને તેરીખના આનાએ ભાગવા.

૩ મહિને અમુક આના વ્યાજ કહેણા હોય ને મૂલ્ય કાઢવા હોય તો કહેણા આનાને ૧૬ ગુણી તેને તેરીખના આનાએ ભાગવા.

૪ રોજ આના આવતા હોય તો તેને ૩૦૦૦ ગુણી તેરીખના આનાએ ભાગવા.

૫ રોજ રૂપિયા વ્યાજ આવતુ હોય તો ૪૮૦૦૦ વડે ગુણી તેરીખના આનાએ ભાગવા.

૬ રોજ દોકડા વ્યાજ આવતુ હોય તો ૪૮૦ વડે ગુણી તેરીખના આનાએ ભાગવા.

૭ રોજ પૈસા વ્યાજ કહેણા હોય તો તે પૈસાને ૭૫૦ વડે ગુણીને તેરીખના આનાએ ભાગવા.

કાઠિયાવાડને નકશો કાઢવા વિશે.

૧ પ્રથમ એક ચોરસ એવો બનાવવો કે જેની ઉત્તર દક્ષિણ લંબાઈ કરતાં પૂર્વ પશ્ચિમ પહોળાઈ સમભંગ દેહી રાખવી પછી પૂર્વ પશ્ચિમની બાજુના સરખા ત્રણ ભાગ પાડવા ને ઉત્તર દક્ષિણની બાજુના સરખા બે ભાગ પાડવા.

૨ ઉત્તર દક્ષિણની બાજુના નીચેના છેડાથી એકવીસ અક્ષાંસનો આરંભ કરી અનુક્રમે એક વધારી મથાળે ૨૩ મુકવા. અને પુર્વ પશ્ચિમની બાજુના પશ્ચિમ છેડાથી ૬૬ રેખાંસનો આરંભ કરી અનુક્રમે એક વધારી ૭૨ મુધી મુકના પછી નક્શા ચીતરવો તેમાં હુદની બહાર જેટલો ભાગ રહેલો હોય તે પણ માપ પ્રમાણે કાઢવો.

ગુજરાતના નકશા વિશે.

૧ પ્રથમ એકચોરસ કાઢિઆવાડ જેવોજ બનાવવો તથા તેના ભાગ પણ કાઢિઆવાડ જેવાજ પાડવા.

૨ ઉત્તર દક્ષિણના નીચેના છેડાથી ૨૦ અક્ષાંસનો આરંભ કરી બધે વધારી મથાળે ૨૪ મુકવા. અને પુર્વ પશ્ચિમની બાજુના પશ્ચિમ છેડાથી ૬૮ રેખાંસ લખી બધે વધારી ૭૪ મુકવા.

૩ હુદની બહારનો ભાગ પ્રમાણમાં કાઢી લેવો.

મોતીના હિસાબ ગણવાની રીત.

તોલમાં જેટલી રતી કહી હોય તેના કરી, જે આવે તેને નવ આના બે પાઈએ ગુણવા; પછી ગુણાકારને કહેલા દાણાએ ભાગવા. જે આવે તે જવાબ કહેલા દાણાને જાણવો. પણ જો બંધા દાણાના ચપ નક્કા હોય ને અમુક દાણાના કીંમત હોય તો અવિલા જવાબને ફરીથી કહેલા દાણાએ ભાગવા એટલે તે ૧ દાણાના ચપ આવશે પછી જેટલા દાણાના ચપ કરવા હોય તેટલાએ તેને ગુણવા.

સમાપ્ત.

હિંદુસ્તાનની મૃગોલ્લવિદ્યા.

જલ્દયાજી સંસ્કૃત સ્કુલના આસિ. જોવિંદજી લક્ષ્મીરાંમે પ્રગટ કરી છે. તે ગુજરાતી થાથા ધોરણવાળાને ખણી ઉપયોગી છે કિમત દર નકલના ત્રણ આના પોષ્ટેજ અડધો આનો સામટી મંગાવનારને રૂપિઆની છ અને પોષ્ટેજ માફ.

હિંદુસ્તાન, મુંબઈ હાલકો ને કાઠિઆવાડન નકશા.

તેની પ્રસરકેપ આખા કાગળમાં કાઢેલી નહોતી, તે ખીજત, ત્રીજાને થાથા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને જોવાને. તથા પાંચમા છઠ્ઠાને થાથા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને જોઈ જોઈને ચીતરવાને ઉપયોગમાં આવે તેવી નલોકની ખીજ આવૃત્તિ મુધારા સાથે જોવિંદજી લક્ષ્મીરાંમ તરફથી છપાઈ બહાર પડી છે. તે દરેક નંગનો કિમત ૦-૦-૬ છે. દરથી વધારે ખરીદનારને સેંકડે દશ ટકા લેખે કર્મીરાન આપવામાં આવશે.

ઉપર લખેલી ચોપડીઓ, નકશા તથા આ ચોપડી હું નીચે સહી કરનાર પાસેથી રોકડી કિમતે મળશે. આ ચોપડીનું પણ સામટી ખરીદનારને સેંકડે દશ ટકા લેખે કર્મીરાન આપવામાં આવશે.

તા. ૧૦-૧-૮૬ } રાવળ. વેલજી ભવાનીરાંકર.
વલ્લભાણ-કાઠિઆવાડ

